

දෙහිවල, සුදර්ශන පාරේ, ශ්‍රී සුදර්ශන ධම්ම නිකේතනයේ පිහිටි
දෙහිවල බෞද්ධෝදය සංගමය මගින්, ධර්මදානය පිණිස සෑම පුර පසළොස්වක පොහොය දිනයක් පාසා
නිකුත් කරන මාසික දහම් කලාපය.

79 වර්ෂය - ශ්‍රී බු: ව 2567   2024 දෙසැම්බර් 14   උදුවස් කලාපය

දෙහිවල ශ්‍රී සුදර්ශන ධම්ම නිකේතනාධිපති
ඓතිහාසික සිතුල්පව්ව රාජමහා විහාරාධිකාරී
කොළඹ නාලාන්ද මහානාම විද්‍යාලවල හිටපු ධර්මාචාර්ය
ශාස්ත්‍රපති පණ්ඩිත පුජ්‍ය ලේල්වල සමිත ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරභතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ධනය උපයන බෞද්ධ පිළිවෙත”

“ඉධ ව්‍යග්ඝපජ්ජ කුලපුත්තෝ යෙන කම්මට්ඨානෙන්න ජීවිකං කප්පෙති
.....තත්‍ර දක්ඛේ හෝති අනලසෝ තත්‍රූපාය වීමංසාය සමන්තාගතෝ අලං
කාතුං, අලං සංවිධාතුං, අයං වුව්වති ව්‍යග්ඝපජ්ජ උට්ඨාන සම්පදා ”

(අංගුත්තර නිකාය, අට්ඨක නිපාත, ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රය)

සුපින්වතුනි,

සුපින්වතුනි,
ධනය කියන්නේ මනුෂ්‍ය ජීවිතය සමග තදින් බැඳුණු අංශයක්. පුද්ගලයාගේ
ජීවිතයේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කර ගැනීමට ධනය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක්. ධනය
හේතු කොට ගෙන මිනිසුන් අතරත්, රටවල් අතරත් මතභේද, ආරවුල්, ගැටුම්
ඇතිවෙනවා. එකම පවුලේ සහෝදර සහෝදරියන් අතරත් හේද හටගන්නවා.
එහෙම වෙන්නේ අද කිබිල හෙට නැතිවන ධනයට ඕනෑවට වඩා ගැති
වෙන්න ගිය විටයි. කෙලෙස් වැඩෙන ආකාරයට නොව තමන්ට යහපතක්
වන ආකාරයට උපයන හැටි, ආරක්ෂා කරන හැටි, පරිභෝග කරන හැටි,
බුද්ධභමේ මැනවින් පෙන්වා දී තිබෙනවා. ධනය තමන් පාලනය කරන
ස්වාමියා බවට පත් කර නොගෙන තමන්ගේ සේවකයා බවට පත් කරගෙන

ජීවිතය මෙලොව පරලොව සැප හා නිවන් සැප සලසා ගැනීම සඳහා උපයෝගී කර ගැනීමට කල්පනා කළ යුතුයි.

ධනය ඉපයීම සඳහා රැකියාවක් කළ යුතුයි. කුමන රැකියාවක් කළත් එය දැහැමි බව පදනම් කරගෙන කළයුතු බව බුදුදහම අපට පෙන්වා දෙනවා. බුදුරජාණන්වහන්සේ හමුවට පැමිණි දීඝජානු කෝලිය පුත්‍රයාට බුදුරජාණන්වහන්සේ වදාළ මාර්ගෝපදේශයක් පැහැදිලි කර දීමටයි.

රැකියාවක් කරන පුද්ගලයා අවධානය යොමු කළයුතු කරුණු හතරක් මෙහිදී පෙන්වා දෙනවා.

i. තනු දක්බෝ හෝති අනලසෝ:-

පුද්ගලයා තමා කරන රැකියාව පිළිබඳ දක්ෂතා ඇතිකර ගත ගත යුතුයි. තමන්ගේ රැකියාවට අදාළ විෂය ක්ෂේත්‍රය ගැන මනා දැනුමක් හා අවබෝධයක් පුද්ගලයා තුළ තිබිය යුතුයි. රැකියාවේ නව ප්‍රවණතා ගැන විමසිල්ලෙන් සිට නිතරම අලුත් දෙයක්, අලුත් දැනුමක් ලබාගන්නා උනන්දු විය යුතුයි. ආයතනයක රැකියාව කරන කෙනෙක් නම් හැමදාම එකම අංශයක හිරවෙලා ඉන්නේ නැතිව විවිධ අංශවල කටයුතු කොට අවබෝධය හා අත්දැකීම් ලබාගත යුතුයි. තමන්ගේ රැකියාවට අදාළ පුහුණු වැඩසටහන්වලට සහභාගී විය යුතුයි. රැකියාවට අදාළ නීතිරීති අණ පණත් වර්ගයා ධර්ම තියෙනවනම් ඒවා ගැන අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුයි. එවිට වැරදීම් සිදුවෙන්නේ නැහැ.

ii. අනලසෝ:- කම්මැලි අයට ධනය උපයන්න බැහැ.

ආයතන ප්‍රධානියා කම්මැලි වුණොත් ආයතනයේ ඉදිරි දියුණුවට අවශ්‍ය පියවර ගන්නේ නැහැ. තිබෙන තත්වයෙන්වත් ආයතනය පවත්වා ගන්න හිතන්නේ නැහැ. සේවකයන් කම්මැලි වුණොත් ආයතනයෙන් සැලසිය යුතු සේවය හරිහැටි ඉෂ්ට වෙන්නේ නැහැ එහෙම වෙන කොට ආයතනය ගැන තියෙන ප්‍රසාදය අඩු වෙලා යනවා. එය පිරිහීමට මගක්. පරාභව සුත්‍රයේදී බුදුහාමුදුරුවෝ පෙන්වා දෙන ආකාරයට වැඩ කිරීමට නියමිත වෙලාව තුළ නිදාගැනීම (නිද්දාසීලී) දෙතුන්දෙනා එකතු වී කතා බහ කරන (සභාසීලී) නියමිත රාජකාරි හා එදිනෙදා කටයුතු කිරීමට උනන්දුවක් නැතිකම (අනුට්ඨාතා) වැඩ කටයුතු ප්‍රමාද කිරීම (අලසෝ), වැඩ කිරීමේදී තරහ ගැනීම (කෝධ පඤ්ඤානෝ) නිසා තමනුත් පිරිහෙනවා තමන් වැඩ කරන ආයතනයත් පිරිහෙනවා.

අංගුත්තර නිකායෙ, අට්ඨක නිපාතයේ ‘කුසිනාරම්භ වත්ථු’ සුත්‍රයේ දී තමන්ට කරන්නට ඇති වැඩ ටික ප්‍රමාදයකින් තොරව සිදු කරන හැටි පෙන්වා දී තිබෙනවා. ඉදිරියට කරන්නට ඇති වැඩ පෙළ ගස්වා ගෙන ඒවායේ ප්‍රමුඛතාව අනුව ඉටු කළ යුතුයි. එසේ නොවුණොත් සවස් වනවිටත් වැඩ අවසන් නොවීම නිසා

ප්‍රධානියාගෙන් දොස් අසන්න ඉඩ තියෙනවා. නියමිත රාජකාරි අතරට අමතර රාජකාරිත් යෙදෙන වෙලාවල් තියෙනවා. දවසේ වැඩිවික කලමනාකරණය කර ගත්තොත් ඒ ඔක්කම වැඩ අතපසු නොකර කරන්න පුළුවන්.

ඒ වගේම යම් කිසි වැඩක් නිම කළ පසු, ඒ කාලය තුළ තමන්ට අතපසු වූ වැඩ මොනවා දැයි සොයා බලා ඒවා ඉටු කළ යුතුයි. ඒවා හෙටට කල් දමන්න එපා. සමහර විට තමාට පෞද්ගලික වෙනත් වැඩක් කිරීම නියමිතව තියෙනව නම්, එදාට නියමිත වැඩ විකර්ම කලින් සිදු කර අවසන් කරන්න උත්සාහ ගන්න. ඒ ගමන ගිහින් ආවට පස්සෙත් තමන්ට අතපසු වූ වැඩ මොනවා දැයි සොයා බලා ඒවා කරන්න. අසනීප තත්වයක් ඇතිවෙන්න වගේ දැනෙනවා නම්, රෝගය උත්සන්න වීමට පෙර තමාට නියමිත වැඩ වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් අවසන් කරගන්න බලන්න. රෝගය සුවවී ආවාට පසුවත් තමා රෝගීව සිටි කාලයේ අතපසුවූ වැඩ මොනවා දැයි සොයා බලා ඉටුකරන්න.

iii. තනුපාය විමසාය සමන්තාගතෝ:-

තමන්ගේ ධනෝපායන මාර්ග වැඩිදියුණු කර ගත හැකි උපාය මාර්ග ගැන අවධානය යොමු කර, ඒ අනුව කටයුතු කරන්න. ආයතනයක රාජකාරි කටයුතු කරනවා නම් ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුතුව වැඩ කරන්න. රැකියාවට ආදාළ හැම ක්‍රියාවක් ගැනම පොත පතේ හෝ නීති රීති වක්‍රලේඛ ආදියෙහි හෝ නැහැ අවස්ථාවට ගැලපෙන පරිදි වැඩ කරන්න සේවකයා දැනගෙන ඉන්න ඕන.

iv. අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං :-

වැඩ කරන්නත්, වැඩ කටයුතු මැනවින් සංවිධානය කරන්නත් හැකියාව ඇතිකරගන්න ඕන. මානව, මූල්‍ය, මුදල් හා භෞතික සම්පත් හොඳින් සංවිධානය කර ගන්න ඕන.

v. සුසංවිත කම්මන්තා

තමා යටතේ වැඩ කරන සේවකයන් සමග සුහදව ඉන්න ඕන. මානුෂික හැඟීම්වලින් ඔවුන් දෙස බලන්න ඕන. ඒ අතරම තමාගේ ගෞරවය, තත්වය රැක ගැනීම ගැනත් අවධානය යොමුකරන්න ඕන. එහෙම නොකළොත් සේවකයින් ඔවුන්ගේ මට්ටමින් ඔබ ගැනත් හිතන්න, කටයුතු කරන්න යොමු විය හැකියි. සේවකයන් කළදේ අගයමින්, නොකළ දේ කිරීම සඳහා දිරි ගන්වමින් කටයුතු කළොත් කාර්යක්ෂමතාව ඇති කරගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම සේවකයන්ගේ විවිධ ජීවන ප්‍රශ්න දිහා සානුකම්පිතව බලා, දුක සැප සොයා බලා පිහිටවිය යුතුයි. කාරුණික වචනයෙන් සේවකයන්ට ඇමතිය යුතුයි. එවිට ඔවුන් ඔබ කෙරෙහි ලැදිව සතුටින් උනන්දුවෙන් හා අවංකව වැඩ කරනවා. (සංගහිත පරිජනා)

තමන්ගේ සම්පත්, ආයතනයේ සම්පත් හොඳින් ආරක්ෂා කර ගන්න ඕන. යම් දේපලක් විනාශ වී යන බව දුටුවොත් වහාම ඒ සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගන්න ඕන.

විනාශ වන දේ ගැන සොයා නොබලයි නම් (- නට්ඨං න ගවේසෙන්ති) දීරා යන දේ පිළිසකර නොකරයි නම් (පිණ්ණං න පට්ඨංබරොන්ති) ඒ ආයතන, ඒ පුද්ගලයා පිරිහෙන බව අංගුත්තර නිකායේ කුල සුත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා. මේ වැඩ කටයුතු සියල්ලම ධාර්මිකවම සිදුකළ යුතුයි. (-ධම්මිකා) තමන් ඉපයූ ධනය ධාර්මික වෙන්වේ එතකොටයි. (ධම්මලද්ධා)

බුදුදහම සත්ත්වයා නිවනට යොමු කරවන දහමක් වුවත්, ගිහි ජනතාවට මෙලොව ජීවිතය සැපවත් කරගෙන, යුතුකම් ඉටුකරමින් පරලොව ජීවිතය සැපවත් කර ගැනීම සඳහා ධාර්මිකව ධනය රැස්කරන ලෙස උපදෙස් රාශියක් උගන්වා ඇති දහමකි. බඹරා මලින් මලට ගොස් රොන් එකතු කර මී වද බදින්නා සේ (බඹරස්සේව ඉරියතෝ) අනුන්ට කරදරයක් නොවන පරිදි ධනය රැස් කළ යුතුය. වේයා තුඹස බදින්නා සේ (- වම්මිකෝ වුපවීයතෝ) සම්මා ආජීවයෙන් යුතුව තම අවශ්‍යතා පිරිමසා ගැනීමට අවශ්‍ය ධනය ටිකෙන් ටික උපයා ගත යුතුය. එසේ උපයන ධනය අරපරිස්සමෙන් වියදම් කළයුතුය. අත්තික්කා ගෙඩි කඩන්නාක් මෙන් තිබෙන ධනය නාස්ති වන පරිදි වැය කරන්නා “උදුම්බර බාදික” යනුවෙන්ද, තමන්ගේත් අනුන්ගේත් සැප පිණිස වියදම් නොකර මසුරුකමින් ගොඩ ගසාගන්නා “අපද්ධුමාරික” (නොකා මැරෙන්නා) යනුවෙන්ද බුදුදහමෙහි හඳුන්වා ඇත. මේ අත්ත දෙකටම නොවැටී කටයුතු කිරීම බෞද්ධ ආර්ථික ප්‍රතිපදාවයි.

සැමට තෙරුවන් සරණයි!